

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۱/۰۴/۱۱

محمدنعمان دوست

بي کتابه معارف

له اول تر دولسم ټولگي، ټولې زده کړې مې د کډوالۍ په مهال او په تنظيمي بنوونځيو کې کړي دي. کله تجير لاندې، کله د ختيځ جومات په برنده کې او کله هم پخو کړايي ودانيو کې.

هلته ځايي حکومتي بنوونځيو چې (گورنمنټ سکول) يې بلل، منظمې ودانۍ، شنه ساحه او د لوبو لپاره ميدانونه لرل؛ خو زموږ کيسه بيا داسې نه وه او دې تفاوت د محرومۍ احساس راکاوه.

په هرصورت؛ په دې ۱۲ کلنه دوره کې مې هيڅ نه ياديري چې مور دې په خپل وخت کتابونه، نه وي ترلاسه کړي. (البته د ليسي دوره کې مشکوٰۃ المصابيح، ډير کم و چې د تدريس وخت کې به يوه کتاب ته گڼ زده کوونکي راټوليدو) د تعليمي کال له پيل سره سم به کتابونه، کتابچي او قلمونه ویشل کيدل.

هيڅ مې نه ياديري چې کوم شاگرد دې، کتاب په بازار کې اخيستی وي. حتی که له کوم يوه به ورک شو، نو ادارې ته به يې مراجعه وکړه او بل به يې ورکړ.

خو متاسفانه دلته بيا په خپل وطن کې کيسه بدله ده. که يوازې تيره شل کلنه او د ډالرو د باران دوره په پام کې ونيسو؛ نو د معارف ستونزه پکې حل نشوه او څومره چې په کار وه هومره دې کلیدي برخې ته توجه ونشوه. دې وزارت ته جهاديان راغلل، لويديځوال راغلل او نور بلا بتر راغلل؛ خو يوه هم داسې کارنامه پرېښوده چې معارف په پښو ودروي. له چا خيالي بنوونځي په ميراث پاتې شول، له چا نور فسادونه او له چا...

ممکن ځيني تنظيم ضد عناصر ووایي چې گوندي، د تنظيمونو بنوونځي محدود ول؛ نو ځکه د کتابونو د ویش ستونزه نه وه! خو دوی ته بايد وويل شي چې ممکن د ټولو تنظيمونو له بودجې څخه اوس د معارف وزارت بودجه لوړه وي. بله خبره دا چې تنظيمونو ته بودجه اصلاً د جگړې لپاره ورکول کيده، تمرکز په جگړه و؛ خو بيا هم معارف په سمه توگه روان و. نه په تقرر کې فرمايشونه او رشوتونه و، نه د زده کوونکيو کتابونه په بازارونو کې پلورل کيدل او نه...

د کتابونو ویش يوه جدي ستونزه ده چې معارف وزارت په تيرو شلو کلونو کې حل نه کړه. لکه قصدي چې وي. د اوريدلو او ليدلو له قراره، ځيني وخت کتابونه ناوخته چاپيري او ځيني وخت چاپ کتابونه بيا په گودامونو کې مرکان خوري؛ خو په وخت نه ویشل کيږي. لکه مسولين چې له مرکانو سره کومه رشته لري! هر کال زده کوونکي د کتابونو له کمبود سره مخ وي. حتی داسې وخت هم راغلی چې زده کوونکيو ځيني کتابونه له ازمويني ايله څو ورځې مخکې ترلاسه کړي دي.

زده کوونکي مجبور دي بازار کې په داسې کيفيت چاپ شوي کتابونه واخلي چې په لوستلو يې سترگي اذيت کيږي او زړه تنگوي. بار بار مې خپلو اولادونو ته همدغه شان کتابونه اخيستی.

نوي ستونزه:

پخوا لږ شرم و. دا مانا چې د معارف چاپ رنگه کتابونه بازار کې نه پيدا کيدل؛ خو اوس له بنوونځيو مخکې ترې بازار ډک وي. هماغه د معارف لوگو او رنگه کتابونه ازاد پلورل کيږي.

خو دې کې هم يوه لويه ستونزه شته. دا ستونزه د معارف وزارت يوې مسوولي په ډاگه کړه. هغه، چې نن ارمان اف ام راډيو کې ميلمه وه، د بازار کتابونه يې مختلف وگڼل. دا مانا چې د چاپ کال پرې مثلاً: ۱۳۹۹ ليکل شوی وي، خو محتويات يې د تيرو کلونو دي. دې مسوولي، د يوې علمي سپارښتنې په توگه وويل چې اخيستونکي بايد د کتاب محتوا وگوري چې نوي ده او که نه!

بڼه، جنابې! چې تاسو کتاب نه ورکوي، نو زده کوونکي مجبور دي په بازار کې يې واخلي. هغوی څه خبر دي چې د کوم کتاب محتوا سمه ده؟

د پاڼو شميره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خبر و لولی

ولې په بازار کې د تعلیمي نصاب دغه شان گډوډو کتابونو پلور ته اجازه ورکول کېږي؟
دا یوه جدي موضوع ده. د دغه شان کتابونو اخیستل زده کوونکي له گڼو ستونزه سره مخ کولای شي. مثلاً:
داسې وگڼئ چې په یوه ټولگي کې ۳۰ شاگردان دي، دوی بازار کې کتابونه اخلې، محتوا یې سره توپیر لري، ښوونکي به کوم یو تدریسوي؟ زده کوونکي مکلف دي د ښوونځي درسونه په کورونو کې تکرار کړي، دا چې ښوونځي کې ورته یو څه تدریس کېږي او د دوی په کتابونو کې بل څه وي، نو څه شی به تکرار کړي؟
او... .

د طرحو وطن:

د دې وطن ستونزه دا ده چې، که ټول نه وي، نو اکثریت یې د خبرو خلک دي او څوک چې ډیرې خبرې کوي نو خامخا به ترې کار پاتې وي.
ځینې یوازې د سټیج له سره غوړې غوړې وېدې کوي او ځینې بیا دومره سپین سترگي دي چې په لیکلې بڼه وېدې کوي او بیا یې د پوره کیدو په کیسه کې نه دي او په لوی لاس ځانونه د (وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ) په ډله کې راولي.
د بېلگې په توگه:

د پوهني وزارت دوه کاله وړاندې، د ۱۳۹۹ کال لپاره یوه غوره وعده په دې توگه ثبت کړې وه:
(... او هر کال به د تعلیمي کال له پیل څخه وړاندې زده کوونکيو ته د درسي کتابونو بشپړ سپټ ورکړل شي.)
دا دی اوس آن ۱۴۰۰ کال دی. سرو سیمو کې د نوي تعلیمي کال له پیله هم نږدې درې اونۍ پوره شوي؛ خو آن د کابل ښوونځيو کې د کتابونو درک نشته.
دا وعده خلافې نه ده، نو څه ده؟

د دغه شان وعده خلافیو زیان دا دی چې خلک د دولت په ټولو کارونو بې باوره کوي او چې کله څوک بې باوره شول، نو بیا ترې د همکارۍ تمه نه ده په کار او حتی ډیر ځواکمن دولتونه هم پرته د ولسونو له همکارو ناکام دي.
په هر صورت؛

پوهنه د یوه وطن د ملا د تیر حیثیت لري، زموږ وطن چې په ملا مات دی یو دلیل یې دا دی چې دغې برخې ته نه یوازې دا چې کافي توجه نه کېږي، بلکې کافي خیانتونه پکې ترسره شوي او لا روان دي او له پوهني سره خیانت بیا له نسلونو سره خیانت دی.
ځورونکي دا ده چې نور هیوادونه د کلونو په تیریدو وړاندې ځي؛ خو موږ بدبختان بیا شاته روان یوو. وگورئ؛
زموږ په وطن کې د ښوونځيو د درسي کتابونه د چاپ له پیله یوه پیرۍ اوري. په دې موده کې موږ هغه ځای ته بېرته نه یوو رسیدلي چې یوه پیرۍ مخکې پکې وو.
د ابتدایي دورې لپاره د پښتو لومړی درسي کتاب د مترقي پاچا امان الله خان د دورې په لومړیو کلونو (۱۳۰۰) کې چاپ او شاگردانو ته ویشل شو. فکر نکوم چې یوه پیرۍ پخوا دې زموږ زده کوونکيو ته کتابونه، نه رسیدل او یا یې بازار کې اخیستل؛ خو اوس... .

وراندیزونه:

د پوهني وزارت دي له هر ډول سیاسي، قومي او... سهمه بیرون شي. په دې وزارت کې دې یو عمومي او جدي چارن وشي او هر هغه څوک، چې په هر موقف کې وي، مجازات او بیا له دندې لرې کړای شي چې غفلت او خیانت یې کړی وي. د تیرو غافلینو او خاینانو دوسې دې هم راوسپړل شي. ځکه د پوهني وزارت خاینان د دې وطن د نسلونو خاینان دي او هیڅ د بخښني وړ نه دي.
د دې وزارت پر کړنو یو دوامدار او جدي نظارت ته اړتیا ده. داسې نظارت چې نظارت کوونکي پرته د وطن له گټو نورو هیڅ گټو ته ژمن نه وي او په خپله دنده کې پوره صلاحیت ولري.

۲۱/۱/۱۴۰۰
نعمان دوست

ماخذونه:

عبدالباري جهاني، پښتو ژبې لومړنی درسي کتاب
د پوهني وزارت ویب پاڼه
د حدیث شریف یوه برخه

د پاڼو شمیره: له 2 تر 2